

ROZLOHU 1,7 MILIONŮ KM²

má grónský ledovcový štít

JEN ASI 300 OBYVATEL

má dnes vesnice Kulusuk a stále jich ubývá

**RYCHLOSTÍ
JEDEŇ METR ZA HODINU**

se pohybuje ledovec Jakobshavn

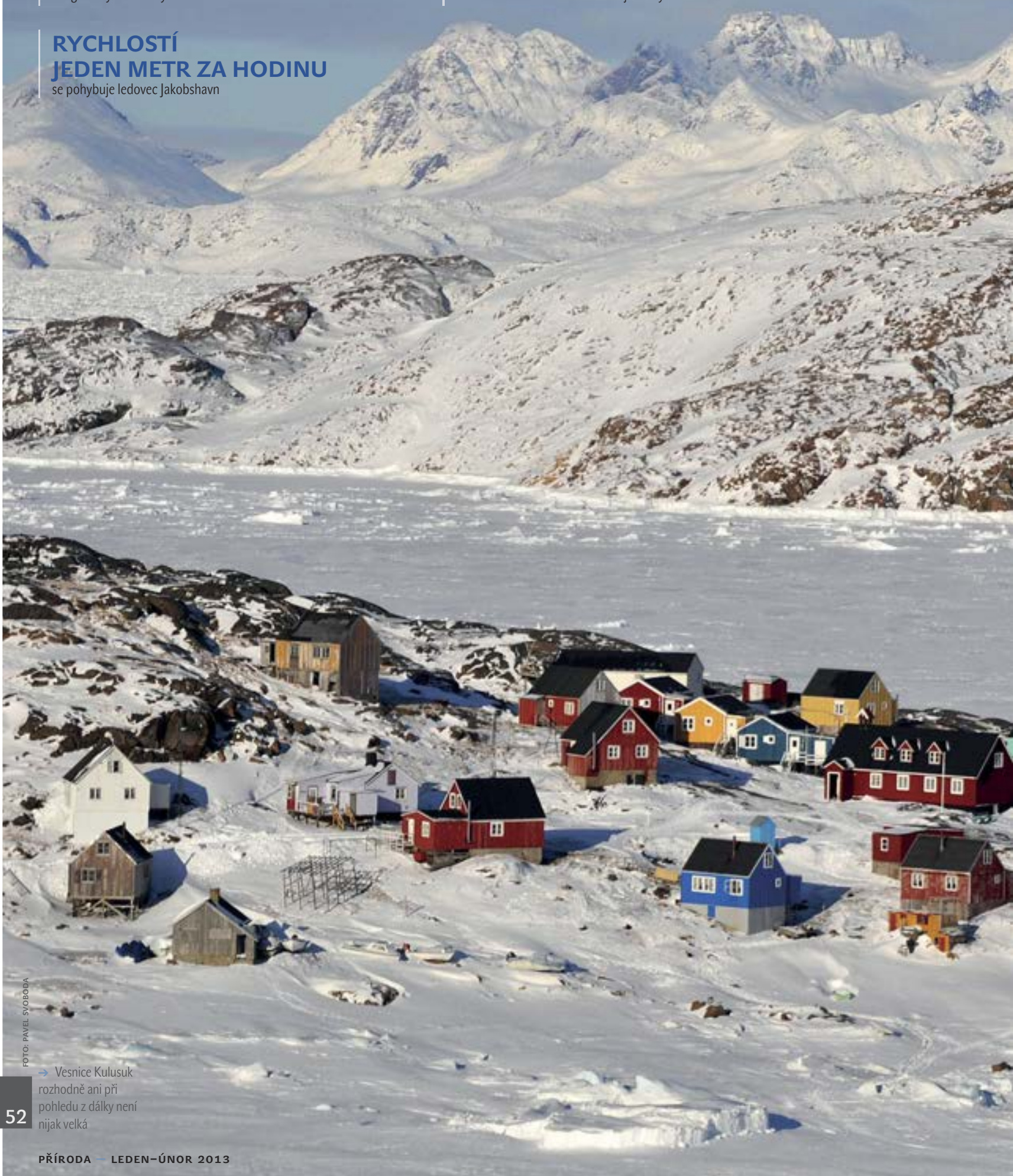

FOTO: PAVEL SYVOBODA

→ Vesnice Kulusuk rozhodně ani při pohledu z dálky není nijak velká

Život v ledové pustině

Grónsko je v jazyce Inuitů nazýváno „země lidí“, přitom zde žije pouhých 56 000 obyvatel. Není divu, vždyť více než 80 % ostrova pokrývá ledovcový štít, který je po antarktickém ledovci druhý největší na světě

TEXT A FOTO: PAVEL SVOBODA, WWW.PHOTO-SVOBODA.CZ

Nekonečné ledové pustiny, mráz, sníh a led. To je Grónsko, kterému původní obyvatelé říkají „Kalaallit Nunaat“ neboli „země lidí“. Na největším ostrově světa o rozloze téměř 2,2 milionů km² (asi jako pětina Evropy) přitom žije jen asi 56 000 obyvatel. Během půlročního pobytu na Islandu se mi podařilo navštívit východní pobřeží Grónska, konkrétně inuitskou vesničku Kulusuk. Jak se asi žije v naprosté geografické izolaci uprostřed panenské Arktidy?

dovatelé ploše letiště uprostřed skal, hor, sněhu a ledu dává tušit, jak moc jsou zdejší vesničky izolované od světa. A to přesto, že má letiště v Kulusuku dokonce mezinárodní status. Velká část našich spolucestujících z malého vrtulového letadla přeseďá na letišti do helikoptéry, kterou se dostanou do dalších vesnic. Vrtulníky zde fungují téměř jako autobusy, mimo zimní období se k dopravě po grónském pobřeží samozřejmě využívají i lodě.

se pohybuje neuvěřitelnou rychlostí 10 km za rok, což odpovídá přibližně metru za hodinu. Denně tento „rychlík“ vyprodukuje až 20 milionů tun ledových ker.

Naopak centrální části obou ledovcových domů se téměř nepohybují. Led zde dosahuje značného stáří, takže jde z vědeckého hlediska o velmi cenné lokality pro odběr ledovcových vrtů. Analýzy ledovcových jader (např. známé vrty GISP a GRIP z 80. a 90. let 20. století) nám dnes slouží ke zkoumání klimatických změn v minulosti a napomáhají s prognózou vývoje klimatu v budoucnosti. Tání grónského ledového štítu v posledních letech značnou rychlostí akceleruje a jeho případné úplné roztátí by způsobilo nárůst hladiny světového oceánu o 6–7 metrů.

vrtulníky zde fungují téměř jako autobusy

↑ Idylický Kulusuk ve večerním slunci

VRTULNÍKY MÍSTO AUTOBUSŮ

Vesnice Kulusuk se nachází na jihovýchodním pobřeží Grónska, 110 kilometrů jižně od polárního kruhu. I v měřítku řídky osídleného Grónska tvoří východní pobřeží slabě rozvinutý a málo osídlený region. Kulusuk se rozprostírá na stejnojmenném ostrově o průměru kolem deseti kilometrů a během dlouhé zimy „přimrzá“ k pevnině mořským ledem. Pobřeží je v těchto končinách velmi členité, se spoustou fjordů, ostrovů a ostrůvků. Vždyť celková délka pobřežní linie Grónska čítá přes 40 000 kilometrů, což odpovídá obvodu celé zeměkoule. Povrch ostrůvku Kulusuk je, stejně jako celé nezaledněné pobřeží Grónska, hornatý a nachází se zde několik jezírek, která slouží jako zdroje pitné vody.

Přelet nad zamrzlým oceánem a samotné přistání na nerovné zle-

KDE SE RODÍ LEDOVÉ KRY

Více než 80 % ostrova pokrývá Grónský ledovcový štít, který je po antarktickém ledovci druhý největší na světě. Tím pádem tvoří největší masu ledu na severní polokouli. Při délce 2 400 km od severu k jihu a šířce 1 100 km dosahuje rozlohy 1,7 milionů km². Průměrná tloušťka ledovce je přes dva kilometry a největší známá mocnost dosahuje na jednom místě dokonce k 3 400 metrům. Samotný grónský ledovec je tvořen dvěma jádrovými oblastmi, mezi nimiž dochází k poměrně rychlému pohybu ledovcové masy směrem k mořské hladině. Vznikají zde tzv. ledovcové proudy, z nichž se do přilehlých mořských vod odlamují obrovské ledové kry. Nejrychleji postupující ledovec na světě Jakobs-havn (grónsky „Sermeq Kujalleq“) v zálivu Disko v západním Grónsku

TRADIČNÍ SPOLEČNOST LOVCŮ

Vesnice Kulusuk, oddělená od letiště jedním ze zdejších kopců, je zajímavá především tím, že si zachovala původní loveckou tvář. Nejsou zde zpracovatelské továrny, rybářské doky nebo cokoli jiného, v zimě tudy dokonce ani neprojde auto. Všude kolem uvidíte jen barevné dřevěné domky a jejich obyvatelé s huňatými psy v nekonečně zamrzlé krajině plně vysokých zasněžených hor. Přestože byla vesnice založena až na počátku 20. století, působí dojmem, jako by zde stála již věky. Z tohoto pohledu má lokalita obrovský turistický potenciál.

Zdejší společnost je tradičně zaměřená na lov tuleňů, ale v součas-

➤ I zdejší psi si užívají pohled na mrazivý opar v okolí vesnice

nosti je zde registrováno pouze 25 lovců. Dodnes jsou k lovu využívána psí spřežení, s nimiž lze v zimě dojet až na okraj mořského ledu a poté pokračovat na tradičním kajaku. Lovci tuleně buď harpunují dírou v ledu, nebo je chytají do sítě, která je nastrážena okolo plovoucích kusů ledovce. Tulení maso slouží jako zdroj obživy jak pro zdejší obyvatele, tak pro jejich psy. Maso z tuleně vypadá jako vepřové nebo hovězí, chutná jako ryba,

ale rozhodně moc nevoní. Ve zdejších obchůdku lze zakoupit i takové speciality jako třeba narvalí kůži.

SKÁLY OKOUSANÉ LEDEM

Roku 1974 byl na severu ostrova vyhlášen národní park Severovýchodní Grónsko, který je s rozlohou téměř milion kilometrů čtverečních největším národním parkem na světě.

RADY PRO CESTOVATELE

Grónsko ležící na rozhraní severního Atlantiku a Severního ledového oceánu je autonomní součástí Dánského království. Jeho hlavním městem je patnáctitisícový Nuuk na západním pobřeží.

JAK SE TAM DOSTAT

Přímé letecké spojení do celého Grónska z Kodaně zajišťuje společnost Air Greenland. Do oblasti východního Grónska se dá dostat i s přestupem v islandském Reykjavíku při využití služeb společnosti Air Iceland. V současné době nejedí do Grónska žádný pravidelný trajekt.

MĚNA

Grónsko spadá pod dánskou správu, platí se zde proto dánskou korunou.

CENY

Výprava do Grónska, přestože se administrativně jedná o část Evropy, je jak z hlediska příprav, tak i finančně značně náročná. Sortiment v obchodech je dostatečný, nicméně několikanásobně dražší než u nás.

JAK CESTOVAT

Mimo vnitrostátních přeletů letadly a vrtulníky je možné dopravit se lodí. V zimě lze využít sněžných skútrů a tradiční způsob zdejší dopravy – psí spřežení. Silniční doprava v Grónsku prakticky neexistuje, omezuje se pouze na síť ulic ve větších městech.

DOPORUČENÁ DOBA NÁVŠTĚVY

Ideální dobou pro návštěvu Grónska je červenec a srpen. Během arktického léta mohou panovat až překvapivě vysoké teploty kolem 15–20 °C. Další výhodou je i letní severské půlnoční slunce. Zimní výpravy s sebou nesou celou řadu komplikací, ale zima v Grónsku je fascinující. Vhodnější jsou „jarní“ měsíce, kdy se den již více prodlužuje.

PRAKTICKÉ TIPY

Před cestou se naučte alespoň základní fráze dánštiny nebo základní „slovička přežití“ v grónštině. Na velké řadě míst s angličtinou nepochodíte. Pozor na lední medvědy. Zvláště v pobřežním pásmu je pravděpodobnost setkání s nimi relativně vysoká.

PROČ JE BÍLÁ ZELENÁ?

Dánský název „Grønland“ nebo anglický výraz „Greenland“ v překladu znamenají „zelená země“. Toto přívlastko je v dost velkém rozporu s realitou grónského zalednění. Tento název ostrova s největší pravděpodobností přisoudil vikingský vyhnanec Erik Rudý, který se kolem roku 985 vylodil na grónském pobřeží. Záměrně líčil nově objevenou zemi v lepších barvách (doslova i v přeneseném smyslu) ve snaze přivábit sem další krajany a kolonisty z Islandu.

Mimo nedotčené a neobydlené polární krajiny spadají pod ochranu parku populace živočichů arktické fauny, ať jsou to lední medvědi, pižmoni, sobi, tuleni, narvalové či rozmanité severské ptactvo.

↓ Cesta domů

Vedle ledovcem zarovnaných a obroušených povrchů z geologicky velmi starých hornin (granity a ruly) jsou pro Grónsko typické výrazné skalní stěny čnící vysoko nad mořskou hladinu. Z původního jazyka Inuitů pochází i termín nunatak, označující osamělý horský štít obklopený ze všech stran ledovcem. Led postupně okusuje spodní okraje skalního masivu a vznikají tak výrazné jehlovité vrcholy vystupující přímo z ledovce. Typickým příkladem nunataku je i nejvyšší hora celého Grónska Gunnbjørn Fjeld vypínající se do výšky kolem 3 700 metrů.

POLÁRNÍ ZÁŘE I PŘES MRAČNA

Přestože soužití místních Inuitů s drsnou přírodou vypadá přímo idylicky, realita je trochu jiná – alkoholismus, nezaměstnanost a značně nejisté vyhlídky. Před 25 lety míval Kulusuk přes 400 obyvatel, dnes jich tady žije jen asi 300, přičemž jejich počet rok od roku dál klesá. Přestože byl na východním pobřeží Grónska zakázán tvrdý alkohol, místní komunita s nadměrným pitím bojuje i nadále.

Nejí divu. Vždyť zima je zde na severu tvrdá a dlouhá a běžně napadají až čtyři metry sněhu. Kulusuk je také velmi větrné místo. Během našeho příjezdu zde však panovaly překvapivě vysoké teploty v oblasti plusových hodnot. V době, kdy Evropou zmítala sněhová kalamita, bylo v Kulusuku sněhu nezvykle málo. To se však během našeho pobytu začalo měnit, obloha se každý večer zatáhla a v noci sněžilo. To nám znemožňovalo užívat si magického fenoménu severské zimy – polární záře. Jednou ale byla aurora borealis tak výrazná, že i přes zataženou oblohu rozzářila nebe nad námi do zeleného nádechu.

UPROSTŘED NEKONEČNÉHO SNĚHU

Atmosféra ve vesnici je přes všechny klimatické nepříjemnosti opravdu neuvěřitelná. Zejména po ránu, když Arktidu probouzí slunce, anebo navečer, kdy se do ticha šumícího větru ozývají jen místní vyjící psi. Vesnice je jich doslova plná a jsou opravdu nádherní. Jen těžko si lze představit, jak to tady vypadalo v době největší slávy, kdy bylo pro lov potřeba mnohem více psích spřežení. V současnosti klesá zájem o tulení kůže k minimum a Inuity čekají těžké časy. Podobné je to i s rybolovem, místní budova na zpracování ryb již mnoho let pouze zapadává sněhem.

Díky dánské správě má každá grónská vesnice školu, kostel a obchod. Po celém Grónsku se hlavně díky nově objeveným nerostným surovinám čím dál hlasitěji ozývají snahy po nezávislosti na Dánsku. Nicméně bez dánských dotací by životní úroveň místních obyvatel pravděpodobně jen klesala.

Místní si rádi přivydělají alespoň prodejem vyřezávaných sošek a amuletů ze zvířecích kostí náhodným turistům, ale takových příležitostí moc nemají. Vždyť i pro místní děti byla naše skupinka velkou atrakcí. Večer nás chodily zdravít za okno a někteří z nás od nich dokonce dostali dopis na rozloučenou.

POHÁDKA O PRO A PROTI

S místními lovci jsme domluvili výlet na saních tažených psím spřežením. Za špatného počasí, jaké nás potkalo, dostala nenáročná vyjížďka poněkud expediční charakter. Sněžení střídá vichřice a dokonce i Eskymák si nasazuje kapuci. Desítky psů táhne sáně slušnou rychlostí a během dvou hodin lze po mořském ledu dojet až k vedlejšímu ostrovu, kde ledovec stéká až do moře. V současnosti je pro místní obyvatele úbytek a kolísání ledové pokrývky velkým problémem. Po generace ověřené cesty po mořské hladině přestávají být bezpečné. Běžně

grónský ledový příkrov je v jednom místě až cca 3 400 metrů silný

se zde vyskytují lední medvědi, na konci zimy a během jara driftují na mořském ledu ze severu Grónska. Přestože se prý v okolí vesnice v době našeho pobytu dva medvědi pohybovali, my jsme je na našich toulkách bohužel (naštěstí) nepotkali. Zatímco plovoucí kry jsou domovem pro lední medvědy, ve zdejších ledových vodách se prohání několik druhů velryb včetně kosatek. Eskymáci tyto mnohdy

celosvětově chráněné druhy stále loví. Vzhledem k tomu, že z jejich hlediska jde o historicky tradiční akt, který jejich životy provázal odjakživa, jen stěží lze za toto konání odsuzovat či hanět. Život v panenské přírodě Grónska má svá pro a proti. Oko Evropana, který sem přijede na pár dní, vidí romantickou bílou pohádku. Pro Eskymáky je mimo to podstatná každodenní snaha zajistit obživu svým rodinám. «

↑ Jízda se psím spřežením má nenapodobitelnou atmosféru

inzerce

REGIOJET
| STUDENT | AGENCY |

**NEJLEPŠÍ SERVIS A AKČNÍ CENY
VE VLACÍCH IC REGIOJET
NA TRASE PRAHA–OSTRAVA–ŽILINA**

www.regiojet.cz
infolinka 841 101 101